

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:	Zodpovedný redaktor:	Redakcia a vydavateľstvo:
Na celý rok --- 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník.	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka --- 2 " — "	Majiteľ a vydavateľ:	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.
Na štvrt roka --- 1 " 20 "	JAN MOLNÁR.	
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		

O burze.

Burza je obchodná ustanovizeň, v ktorej ľudia kupujú a odpredávajú cenné papiere, zbožie a iné hospodárske plodiny za ceny vyššie alebo nižšie, ktoré si dľa okolnosti sami ustanovujú. Burzy, ako peňažné ústavy, veľký vplyv majú na verejný život štátov, krajín, ba i jednotlivých ľudí. Vplyv tento je viacej zlý než dobrý. Prvé, za čo už od dávna bojuje kresťanská ľudová strana je, aby na burzy vyhodená bola zodpovedná daň, bo je to nespravodlivosť a neznesiteľná vec, že kým sa niektorí ľudia trápia a sužovať musia, aby k pár korunám prišli a od tých pár korún veľké dane splácajú, zatiaľ tí ľudkovia, čo ľahkým spôsobom prichádzajú k tisícom, ba k millionom, neplatia dane ani haliera. Táto smutná skutočnosť povzbudila už pod liberálmi viacej právomocností a aj kresťanskú ľudovú stranu všemožne robila na tom, aby konečne vláda s burzou urobila poriadok. Pod liberálmi nedalo sa však ničoho previesť ani na sneme, ani u vlády. Veď je vôbec známo, že sa liberáli bárs akého stavu a zamestnania veľmi radi hrali na burze. Daktori zbohatli, mnohí ale prišli o všetko. Pod zlým vplyvom burzy najviacej ale trpely triedy hospodárov a dostalo sa útrap kroz drahotu potravných článkov aj veľkému obecenstvu.

Je teda už zvrchovaný čas, aby s touto pre všeobecnosť zákaznou ustanovizňou zákonnou cestou poriadok urobený bol. Toto má pred sebou, za toto pracuje na sneme kresťanská ľudová strana, ako o tom svedčí pojednávanie krajinskej snemovne od dňa 10. novembra b. r.

Franc Csizmazia, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany, ako referent patričného výboru predložil snemu prosbopisy 18 stoličných právomocností, v ktorých tieto u zákonodarstva o to sa uchádzajú, aby kupčenie s obilím na termín bez zaokrytia na burze zakázané bolo a aby sa previedla reforma burzy. Žiadaná reforma burzy má svoje odôvodnenie vo veľkej potrebe obrany nášeho verejného hospodárstva. Bo niet o tom pochybnosti, hovorí rečník a svedčia o tom kongresy hospodárske, pojednávania tejto otázky na sneme prevedené a i sama verejná mienka, že burza, nadovšetko provodzované na nej kupčenie s obilím na termín bez zaokrytia, veľmi zlé následky majú, ktoré s veľkou obozretnosťou a čoskorej treba vyliečiť. Aj úradne je dokázané, že zvlášte kupčeniu s obilím na termín bez zaokrytia padajú v obeť z čiastky takí, čo sa tomu nerozumejú, z čiastky zas takí, ktorí doprosta vykoristení bývajú; riešenie tejto vážnej veci nemôže sa preto ponechať ľubovôli kruhov burzy, lež je treba, aby v tomto samo zákonodarstvo, sám štát a vláda zakročily s celou prísnosťou. Prosebný výbor všetko toto uváži, pretože táto záležitosť už natoľko dozrela predostiera snemu nasledujúci návrh (číta): «Aby prosbopisy tieto ako náležite odôvodnené snemu predložené byly; spolu aby vyzvaná bola vláda, aby cieľom reformy burze, predovšem ale cieľom riešenia otázky kupčenia s obilím na termín bez zaokrytia čoskorej predostrela zákonnú predlohu». (Potlesk zo všetkých strán.)

V predošlých časoch podobný návrh na krátko bol odbavený. Ohlásil sa tehďajší ministerpredseda a za ním viacej liberálnych vyslancov

ku slovu, záležitosť bola odkázaná daakému výboru, ktorý ju mal študovať. Výbory aj študovaly tak dlho tú vážnu otázku, kým celkom zabudnutá nebola. Hospodári a obecnosť ďalej stonali pod zkazonosným účinkovaním burzy a mnohé rodiny prišli o všetko.

Včul to pravda ináč ide. Celá snemovňa s pozornosťou slyšala vysvetľovanie referenta pro-sebného výboru Franca Csizmazia a potom pozdvihol sa k slovu:

Alexander Simonyi-Semadam, vyslanec kresťanskej ľudovej strany a dokázal v dlhej reči zkazonosné účinkovanie burzy, zvlášte ale termínovho kupčenia s obilím bez zaokrytia. Jedny právomocnosti žiadajú v jejich prosbopisoch — povedal rečník — reformu burzy, druhé zase zakázanie termínovho kupčenia s obilím bez zaokrytia. O týchto dvoch otázkach treba osobitne pojednávať. Tak to robili aj v cudzozemsku. Nemecko o termínovom kupčení s obilím bez zaokrytia už roku 1898. donieslo zodpovedné zákony. Vtedy ľudia všestranne to predpovedali, že vývin poľného hospodárstva, ktorý na ten čas v celom Nemecku očakávali, zahatený bude, bo kupci opustia nemecké tržišta a pôjdu do takých krajín, kde termínové kupčenie s obilím bez zaokrytia zakázané není. Skutočnosť toto proroctvo nedokázala. U nás zavše, čo táto otázka na sneme do reči prišla — a stalo sa to častejšie — našli sa rytieri bez bázne, čo zadivení pýtali sa vždy: a čo je to, to termínové kupčenie s obilím bez zaokrytia? Čo s tým chcete pánovia? Ťažko by bolo dokázať, že kupčenie toto vplýva vôbec na ceny obilia! Takto sa hovorilo zvlášte pod Tiszom.

Rečník vysvetľoval ďalej pokračovanie štátov, ako Nemecka, Rakúska, Kanady kde po-fažné zákony vynesené byly. Potom ale veľmi vtípne vyložil význam termínovho kupčenia. Toto kupčenie záleží v tom, že na burze vyvolia si za predmet kupčenia zbožie, alebo inú plodinu bez ohľadu na to, či ju otázočný kupec alebo predavač skutočne aj v majetku má. Takto len v myšlienke jestvujúcemu predmetu kupčenia podložia dľa ľubovôle isté ceny. Obilie alebo iné plodiny poľného hospodárstva obracajú takto na papier a zavazujú sa, že ich v istý termín budú kupovať alebo odpredávať. Takýmto spôsobom dá sa rozmnožovať každý druh obilia a hospo-

dárskych plodín do neobmedzenej nesmiernosti na papieri. Takéto obilie na papieri predáva potom ktokoľvek, taký, čo sa mu ani zrnka obilia neurodí a ani ho v skutočnosti nemá, čo nemá ani za hrst obilia, ani jednej hrudy, kde by sa mu urodíť mohlo, predáva obilie na tisíce metrických centov. Zkazonosné následky tohoto každý nahliadne. Kupčenie s obilím a ustálenie pri tom zodpovednej ceny nachodí sa v rukách do ktorých to nijako nepatrí, v rukách takých ľudí, ktorých do toho celkom nič, bo nemajú ani jedného zrnka obilia.

I ako prevádzajú toto kupectvo? Po celom svete tak robia, že keď gazdovi obilie leží v sýpke alebo na humne, tu cena pšenice razom padá, nie ale sama od seba, lež ju utláčajú. Od augusta do konca roka pokúpia za lacnú cenu všetko obilie od chudíakov gazdov, ktorí nemôžu jejich úrodu v zásobe držať, ubýva ho, nemajú k tomu miesta a aj veľmi potrebujú peňaze. Keď takto všetko obilie, čo k dostaniu bolo, za lacné peňaze nachodí sa v rukách tých ľudí, čo s tým špekulujú, vtedy cena obilia začne sa razom dvíhať a obecnosť platí draho múku, bo mlyny kupujú draho pšenicu. Je toto celkom jednoduchý kšeft, najprv olúpia hospodárov v posledných štyroch mesiacoch roka pri každom metrickom cente o jednu zlatku, pri 40 millionoch odpredanej krajinskej úrody robí to 40 millionov zlatých osohu; v nasledujúcich štyroch mesiacoch nového roku, keď obilie v cene poskočí, olúpia zase obecnosť pri každom metrickom cente o jednu zlatku, čo urobí nových 40 millionov zlatých osohu. Zdierajú teda z ľudí duplovanú kožu. Lacnú cenu musí prijať gazda bo si nevie pomôcť a múku potom draho platí obecnosť.

Toto zkazonosné účinkovanie burzy, predovšetkým termínovho kupčenia s obilím bez zaokrytia, nemožno ďalej trpeť. *Alexander Simonyi-Semadam* predložil preto snemu návrh, dľa ktorého snem vyslať má jeden odborný výbor ku preskúmaniu tejto životnej otázky a vláda čoskorej predostreť má snemu zodpovednú zákonnú predlohu.

Návrh tento bol snemom prijatý. A bude-li, ako sa dá očakávať, čoskorej do života uvedený, bude to nové víťazstvo kresťanskej ľud. strany, zvlášte ku prospechu poľných hospodárov.

Spomni si, abys deň sviatočný svätil.

Vie to každý človek v krajine, že pred liberálmi nebolo nič svätého. Nevázili si oni práva Božie a tým menej mali pred nimi platnosti práva ľudu. Všetko si podmaniť a cieľom svojim podrobiť bolo jejich hlavnou úlohou. Keď teda už na všetko položili hriechne ruky svoje, nasledovali nedele a sviatky. Boha pripravili o nedele a ľud o nedeľný odpočinok. Kresťanská ľudová strana behom desať rokov bojovala na sneme za to, aby sviatočný nedeľných dní navrátená bola Bohu a dľa božského nariadenia aspoň v tieto dni poskytnutý bol ľudu pokoj a odpočinak. Nedeľný odpočinok, zastavenie totiž služobnej práce v nedele a vo sviatok je jedna z hlavných otázok sociálnych, ktorú v záujme robotníckeho ľudu snaží sa na sneme previesť kresťanská ľudová strana.

Viac právomocností krajinských a «Jednota Spolkov Katolíckych Uhorska» obrátili sa na snem s prosbopisami, v ktorých žiadali revíziu zákona o nedeľnom odpočinku. Z kresťanskej ľudovej strany zaujal sa hneď tejto záležitosti dr. *Alexander Giesswein* a odporúčal ju snemu pri všestrannej pozornosti v nasledovnej reči:

Dr. *Alexander Giesswein* referent: Čo sa obsahuje v týchto prosbopisoch, prináleží spolu medzi najväznejšie sociálne otázky, o ktorých sám Gladstone povedal, že je to ako by základný punkt socializmu. Zachovávanie nedeľného odpočinku je skutočne to, čo robotného človeka zachráni pred tým, aby sa ku stroju neuponížil a nestal sa mašinou, toto mu dáva možnosť nielen ku náhožnému, lež i ku mravnému životu a ku tomu, aby sa i dušou pozdvihol a vyvinul. (Potlesk).

Bartolomej Nemes: Keby krčiem nebolo.

Alexander Giesswein referent: Na každý pád je toto v spojení s krčmami a prejdem aj na túto otázku. Žiadajú teda v jejich prosbopisoch patriční, aby XIII. článok zákona z roku 1891., ktorý nijako nezodpovedá už požiadavkám terajších časov rozšírený bol v tom zmysle, aby miesto 24. hodinového zdržovania sa od práce v čas nedeľný, ustálené bolo 36 hodín, bo 24 hodín nie je dost k odpočinku. Žiadajú ďalej, aby — ako v cudzozemsku, predovšetkým v zákone Nemecka, ktorý tiež roku 1901. vyneseny bol — vo väčšie dvojdnové sviatky na Vianoce a na Veľkú noc, zabezpečené bolo zdržovanie sa od práce cez 48 hodín a nadovšetko aby bolo premenené to nariadenie zákona z roku 1891., dľa ktorého v takých podnikoch, kde sa nemôže práca celkom zastaviť, zabezpečené majú byť robotníkom mesačne dve pol nedele alebo jedna celá nedela; ponač je toto do smiechu málo, miesto toho žiadajú patriční v jejich prosbopisoch, aby zákonom ustanovené bolo, aby v takých pádoch, keď sa nedá previesť zastavenie celej práce, aspoň dve nedele mesačne, alebo aspoň štyri pol nedele zabezpečené byly robotníkom takým spôsobom, aby tie pol nedele jedenkrát pred obedom a druhý krát po obede dostali.

Krom tohoto početné právomocnosti pozornost svoju

obracajú aj na to, aby v súvislosti s týmto aj na krčmy, predovšetkým na sklepy pálenkové, rozšírené bolo zastavenie práce aspoň na pol dňa, na nedeľné predpoludnie. (Čilý potlesk. Výkriky: Na celý deň!) Aj dotyčno tohoto dorazily prosbopisy, ktoré predložím pri druhej príležitosti. Právomocnosti ďalej aj to žiadajú, aby zastavenie práce v nedele rozšírené bolo aj na úradných verejnej správy. (Výkriky z pravej strany: Aj na poštu a úrady telegrafické!) Niektoré právomocnosti sú oproti tomu tej mienky, že je to ťažko previesť, aby v nedele celá práca zahatená bola v úradoch, a to narádzajú k potvrdeniu jejich náhľadu, že chudobní ľudia len v nedele majú čas záležitosti svoje pri úradoch vybaviť, i keď tam niet úradníkov, majú z toho škodu. Ohľadom tohoto treba mi spomenúť to, čo v tomto ohľade navrhuje slobodné kráľovské mesto Komárno, aby totiž pri úradoch verejnej správy úradníci v nedele premieňali sa pri práci, tak aby vždy bol dakto v úrade, všetci úradníci ale aby neboli povinní v nedele v úradoch sedieť. To by dľa mojej mienky bolo najspávnejšie rozlúštenie tejto otázky, tak že by aj chudobnému ľudu bolo spomoženo a úradníci by tiež prišli ku nedeľnému odpočinku.

Zákonodarstvá cudzozemska sa tiež zaoberaly s touto otázkou za novších časov, zvlášte Belgicko roku 1905. vyneslo radikálnu reformu dotyčno zastavenia nedeľnej práce. Na základe prednesených dôvodov tej mienky je prosebný výbor, aby prosby tieto s odporúčaním odovzdaly sa ministerstvu. Prosím preto ct. Dom o prijatie tohoto návrhu. (Čilý potlesk.)

Snem prijal návrh bez zmeny.

Z tohoto vidno, ako kresťanská ľudová stana aj v tomto ohľade pracuje v záujme ľudu a ku obľahčeniu ťažkého stavu robotníctva. Nech preto každý občan za svätú povinnosť si považuje všemožne podporovať túto politickú stranu.

Socialdemokratický vrah pred súdom.

Staručký, päťdesiatosemročný kňaz a veľkých zásluh učiteľ z rádu Piaristov *Benedik Csaplár* dňa 13. augusta pod večer išiel na prechádzku do malej záhradky na dunajskom brehu pred kláštorom sa nachodiacej. *Jozef Jung*, robotník fabriky na plyn, bez všetkej príčiny uderil od zadku po hlave staručkého kňaza tak, že tento na zem padnul, nohu si zlomil a na piaty deň zomrel. Útočník zutekal, chytili ho však a po prevedením vyšetrovaní dňa 7-ho novembra predstavený bol kráľ. trestnému súdu.

Socialdemokratický vrah vo vyšetrovaní a aj pred súdom tajil zpáchaný zločin a vymľúval sa tým, že bol vtedy opilý.

Po vyslyšení svedkov kráľ. fiškus dr. *Anton Hodászy* poukázal v obžalobnej reči na tie príčiny, ktoré bezbožného robotníka ku vražde povzbudily. Výtah poučnej reči tejto sdelujeme v nasledovnom:

«*Benedik Csaplár* dlhšie než pol stotia nepret-

žene ohlasoval lásku k vlasti, k Bohu a ku blížnemu. Náboženstvo, vedomosti a myšlienky pokoja s horlivosťou unavenia neznajúcou snažil sa rozširovať. O tomto ešte v ten deň diktoval svojmu pisárovi. A za toto predlhé pestovanie vedomostí nežiadal si iného, len to si žiadal, aby na staré dni jeho utiahnuc sa medzi štyri múry, aj posledné dni života svojho v tichosti obetovať mohol vedomostiam. Toto mu odoprela tá zlostná ruka, čo hlavu veľkého učenca o zem hodila. Čo môže byť príčinou zločinu obžalovaného? Nezaslúženej nikto netrpel smrť. Obžalovaný nikdy neznal Csaplára; roboty s ním nikdy nemal. Robotník zrazil kňaza. Prekvapujúci podnet jeho zločinu vzbudila nenávisť triedy robotníckej oproti triede kňazskej. Toto ale *privlastňovať musíme novinám socialistov*, ktorí jednoduchý ľud robotnícky búria, deň po deň štvú, pokoj, trpezlivosť a lásku k blížnemu zo srdca mu vykoreňujú. Noviny jejich za každým dňom snažia sa rozsievať semeno sporu a nesvornosti; len druha tvojho miluj, druhého každého máš nenáviď, ohlasujú, bo sa nazdávajú, že pri zkazonosných snahách jejich každý im je na prekážke. Poburovanie kazí naše robotníctvo, ktoré sa odvracia od svojich blížnych, od svojich kňazov, od celej spoločnosti a ešte aj od vlasti. Prekážku vyplnenia snáh svojich spatruje v prvom rade v kňazstve, bo v prvom rade kňazstvo snaží sa slovom, vyučovaním umierniť tú záhubu a to pustošenie, ktoré by zapríčinily nauky socialistické. Bo kňazi a medzi nimi aj pochvalne účinkujúci rád Piaristov, to ohlasujú, že nám treba znášať trpkosti života, že sa musíme držať poriadku spoločenského a milovať vlast svoju. Vše čo je tomuto protivné ohlasujú socialisti. Ku zemi by bol mal klesnúť obžalovaný pod ťarchou dôkazov pri pojednávaní. Ničím však neukaznje, že ľutuje, ani len puhým slovíčkom nechce prezradiť podnet svojho zločinu, bo by prezradením tohoto podnetu haňbu uvalil na socialistických súdruhov svojich. Obžalovaný sám vyznal, že čítaval «Népszavu» (noviny socialdemokratické). Socialistické noviny neustále a o závod ohlasujú nenávisť a rozniecujú robotníctvo proti kňazom. Triedu kňazov, ktorí u nás v Uhorsku osvetu a vedomosti rozširujú menujú potupným názvom čuhášov. Toto je u nich taký pochop, ktorý treba zraziť. Dľa nich kňazstvo ohlupuje ľud a vedie život nečinný a lenivý. Zvedený robotník, ktorý do kostola ani nechodí, vidí kňaza vskutku len na prechádzke, nemyslí ale na to, ak veľké služby on koná vedomostiam a celému človečenstvu utiahnutý medzi štyrmi múrami jeho bydlia. «Népszava» a «Világszabadság» (socialdemokratické noviny) rozniecovať chcujú len boj tried spoločenských, aby zkazonosné sny svoje v mutnom uskutočniť mohli. Ja tvrdím s úplným dôrazom, že obžalovaný nie Benedika Csaplára, ktorého neznal, ktorý ani slova k nemu nepreriekol, chcel zraziť, lež zbesnelý nad pohľadom čuhy, uskutočniť chcel zásady tých novín, ktoré čítaval».

Po pojednaní uznali porotci obžalovaného za vinného a kráľovský súd odsúdil socialdemokratického vraha na tri roky do žalára.

POLITICKÉ CHÝRY.

Korunná rada vo Viedni.

Jeho veličenstvo kráľ v pondelok dňa 19. novembra držal radu vo viedeňskom burgu so spoločnými ministrami. Na tejto porade prítomný bol aj uhorský ministerpredseda dr. Alexander Wekerle.

Svolanie delegácie.

Delegácie svolané sú na deň. 25. novembra. Pri zahájení delegácií nestane sa žiadnej zmeny. Kráľ v budínskom kráľovskom hrade prijme v nedeľu dňa 25. novembra delegátov, vzhľadom na hosťovstvo najprv rakúskych a potom uhorských a povie trónnu reč. Potom v najbližšom zasadnutí barón Aehrenthal rozpovie svoje zahraničné exposé, v ktorom bude reflektovať na reč nemeckého ríšskeho kancelára Bülova. Delegátom rozdájú «červenú knihu», ktorá bude obsahovať úradné listiny potahujúce sa na algeciraskú konferenciu a na prevádzanie reforiem v Macedonii. Predstretená bude delegátom aj takzvaná «tmavá kniha», ktorá sa bude zaoberať s otázkou srbskej obchodnej smluvy. — Poneváž delegácie aj teraz dľa zvyku zahájajú trónnu rečou, následkom tohoto delegácie vyvolia aj svojich nových predsedov.

Rakúsko-uhorský vyslanec z Ameriky vo Viedni.

Náš veľvyslanec vo Washingtone Ladislav Hengelmüller od zahraničného ministra baróna Aehrenthala dostal pozvanie, aby prišiel do Viedne. Dnes ešte nevedeť, či toto pozvanie znamená koniec desaťročného účinkovania Hengelmüllera v Amerike, alebo či sa barón Aehrenthal len chce oboznámiť s americkým veľvyslancom a poshovárať sa s ním o amerických pomeroch. Vzhľadom na veľký počet v Amerike bývajúcich uhorských a rakúskych poddaných postavenie rakúsko-uhorského veľvyslancu vo Washingtone stáva sa veľmi vážnym a keď snád povolanie Hengelmüllera do Viedne neznamená jeho odvolanie, tak počas svojho vypočutia u zahraničného ministra Aehrenthala na každý pád dostane nové úpravy.

Nový náčelník generálneho štábu.

Jeho veličenstvo kráľ vymenoval za náčelníka generálneho štábu podmaršalla Konráda. Franc Konrád de Hötendorf, podmaršall narodil sa roku 1852. a pred 35. rokmi s výtečným prospechom skončiac wiener-neustadskú vojenskú akademiú, vstúpil do služby k jágrom. Už vtedy mu predpovedali peknú budúcnosť. Je vojakom od hlavy do päty. Prísny, akkuratny je nielen vo vojenských záležitostiach, ale je veľmi

zbehlý vo všetkých vedách. Roku 1878 ako kapitán zúčastnil sa v okupácii Bosny a Hercegoviny a pri mnohých príležitostiach dokázal svoju smelosť. Roku 1887. pridelený bol do viedeňského štábu, kde slúžil ako major a potom ako podplukovník. Roku 1888. vo vojenskej akademii učil taktiku. Roku 1895. vymenovaný bol za veliteľa prvého pešieho pluku a roku 1899. vymenovaný bol za generál-majora. Od roku 1903. je veliteľom innsbruckskej posádky. Roku 1886. pojal si za manželku Vilhelminu Le Beau, s ktorou žije v blaženom manželstve. Konrád je aj znamenitým odborným vojenským spisovateľom.

Z výborového zasadnutia stolice liptovskej.

Výbor stolice liptovskej minulé dni vydržoval svoje valné shromaždenie, na ktorom predsedal nadžupan dr. Móric Palugyay. Pred denným poriadkom hlavný župan zmenil sa o smrti arcikniežata Ottu a na jeho návrh valné shromaždenie jednohlasne uzavrelo, že stolica liptovská vysloví jeho veličeustvu kráľovi svoju sústrasť. Potom pojednávajú appelláciu, ktorú zadali proti reštaurácii ružomerských mestských predstavených. Valné shromaždenie voľbu zrušilo, lebo predstavených nevolil celý zastupiteľský výbor. Zatým pojednávajúce boli neriady v administrácii a hospodárení mesta Ružomberku. Stály výbor navrhol stoličnému shromaždeniu, aby upravil pripis na ministra vnútorných záležitostí, aby autonómia mesta Ružomberku bola vyzdvihnutá a aby cieľom vybavenia záležitostí mesta vyslaný bol vládny komissár. Pri tomto návrhu strhla sa živá debata; návrh zastával krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany Štefan Rakovszky, ktorý dokázal, že ako zle šafári mesto a štatistickými dátami vykázal, že behom niekoľko rokov mesto ztrovilo vyše milióna korún. Aristid Szmrecsányi, predošlý nadžupan stolice zaujal stanovisko na protí návrhu, ale valné shromaždenie prijalo návrh stá-leho výboru.

Križ na universite budapeštianskej.

Známo je, že pod liberálmi z university budapeštianskej svevoľne odstránili križe, aby ju týmto pozbavili katolíckeho rázu. Spôsobilo toto veľké rozhorčenie nielen medzi katolíckymi študentami, lež aj v širokých vrstvách obecnstva. Dňa 19. novembra konečne po dlhom čase vidieť bolo pri promocii za doktorov na stole pred rektorom magnifikom medzi dvoma horiacimi sviecami svätý križ. Je aj toto znakom obratu k lepšiemu. Nech s týmto znakom do ústavu, veľkým Pázmánom založeného, vtiahne vskutku opravdový duch kresťanský.

Z CUDZOZEMSKA.

Rakúsko.

V ríšskej rade Rakúska pokračujú v pojednávaní zákonnej predlohy volebného práva. Pri pojednávaniach jednotliví vyslanci držia také reči, ktoré nezodpovedajú

vážnosti parlamentu. Barón Beck, ministerpredseda rakúsky povolal do Viedne všetkých miestodržiteľov, aby im sdělil nariadenia cieľom prevedenia novej volebnej reformy zákonnej.

Prusko.

Vilhelm II., cisár nemecký, vymenoval za ministra hospodárstva Arnim-Crietena namiesto Podbielsky-ho, ktorý z ministerstva odstúpil.

Francúzsko.

Nová vláda Francúzska chcela by, aj nie previesť barbarický zákon o rozluke cirkve od štátu. Veľmi sa zklamali francúzski štátnici v tom očakávaní, že katolícke obyvateľstvo naporad bude zakladať zákonom rozluky narádzané spolky neodvislé od biskupov a od Rimu. Len asi dvadsať takýchto spolkov utvorilo sa doposiaľ v celom Francúzsku. S tou rozlukou cirkve od štátu to teda ťažko ide.

Anglicko.

Liberáli v Anglicku chceli si zaviesť pre Anglicko liberálne školské zákony, pravda bez náboženstva. Pri voľbách ale, ktoré sa teraz previedly, na celej čiare prepadli.

Rusko.

Socialdemokratickí revolucionári napádajú jednotajne poštové vlaky, rabujú peniaze, páchajú ešte vždy attentáty vzdor tomu, že vojenské súdy buričov odsudzujú na smrť alebo posielajú ich do olovených baní na Sibír.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

KRAJINSKÝ SNEM.

10. novembra.

V zasadnutí tohoto dňa pojednávalo sa o prosbo-pisoch v rozličných záležitostiach, mnohými právomocnosťami snemu zadaných.

Predseda Julius Justh zahájil snem a sdělil dopis ministerpredsedu, ktorým tento na vedomie dal, že jeho veličenstvo kráľ potvrdil zákon dotyčno Rákócziho a jeho súdruhov na sneme vyneseny, taktiež i ustálenie kvóty na rok 1907.

Snem vzal vzhľadom na zpravu predsedu a prišly na to ku pojednávaniu záležitosti indemnity vyslancov Ge-orga Nagy a Zoltána Lengyela.

Alexander Giesswein, vyslanec kresťanskej ľudovej strany predostrel potom ako referent patričného výboru

prosbopisy mesta Székesfehérvár a obcí Vajka, Doborgaz, Keszöleszés, Tejfalu, Csölestó, Somorja, ako aj stoličnej právomocnosti Moson. Snem prijal návrhy referenta.

Franč Csizmazia, vyslanec kresťanskej ľudovej strany, ako referent predostrel snemu probopisy 18 právomocností stoličných o zakázani terminovho odpredaju obilia na burze bez zaokrytia a o reforme burzy.

Alexander Simonyi-Semadam, vyslanec kresťanskej ľudovej strany v dlhšej reči dokázal škodlivosť odpredaju obilia, ktoré sa na burze prevádza na termín a bez zaokrytia, dôvodami všeobecnou skúsenosťou potvrdými dokázal tú veľkú potrebnosť toho, aby burza zreformovaná bola.

Snem prijal návrhy referenta.

Alexander Giesswein, vyslanec kresťanskej ľudovej strany, predložil snemu probopisy «Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska» a viacej právomocnosti o zmenenie zákonného článku XIII. z roku 1891. dotýčného nedeľného odpočinku.

Snem prijal návrhy referenta.

Po interpelláciach zakončené bolo zasadnutie.

12. novembra.

Predmetom pojednávania tohoto dňa bola zákonná predloha o slobodnej morskej plavbe.

Predseda Julius Justh zahájil zasadnutie o 10. hodine. Ku predlohe rečnili vyslancovia: Zanella, Batthyányi, Sztérynyi a minister obchodu Franc Kossuth. Snem prijal predlohu slobodnej plavby morskej a s tým zakončilo sa zasadnutie.

13. novembra.

V trefom čítaní prijatá bola predloha slobodnej morskej plavby a ku pojednávaniu prišla predloha uhdovernenia váh a mier.

Pavel Lazár, vyslanec, ako referent vysvetlil predlohu a pokázal na to, že pri uhdoverníovaní mier a váh stávaly sa v krajine veľké neriady. Predloha bola prijatá a odoslaná bude ku pojedávaniu snemovni veľmožov.

Predloha štatistiky zahraničného obchodu prijatá bola po krátkej debatte a s tým zakončilo sa dnešné zasadnutie.

14. novembra.

Snemu predsedal Štefan Rakovszkv, podpredseda. Zákonné predlohy o uhdovernení mier a váh, taktiež o štatistike zahraničného obchodu prijaté boli v trefom prečítaní.

Alexander Nagy interpeloval o veľkom nedostatku vozňov na štátnych železničiach.

Franč Kossuth, minister obchodu osvedčil sa v jeho odpovedi, že nezákonná vláda dvetisíc vozňov požičala štátnym železničiam talianskym. Tieto vozne žiadala terajšia vláda zpiatky a naložila aj nové vozne vyhotovíť.

Interpellant a snem prijali odpoveď ministra v známomst a s tým zakončilo sa zosadnutie.

15. novembra.

Na zasadnutí prítomni boli ministri: gróf Albert Apponyi, Ignác Darányi a Gejza Polónyi. Predsedal Lu-

dvik Návay, podpredseda. Po uhdovernení zápisnice gróf Albert Apponyi predostrel návrhy o odkúpení pozostalosti chýrneho umelca Karola Lotza a o odkúpení museuma Juraja Rátha. Návrhy vydané boli dotýčným výborom.

Referent finančného výboru Pavel Hoitsy predostrel zprávu finančného výboru.

Gróf Albert Apponyi v mene ministerpredsedu navrhuje, aby zpráva finančného výboru a rozpočet pojednávane boli na zasadnutí snemovne v budúci štvrtok dňa 22. t. m.

Návrh bol prijatý a s tým sa zasadnutie snemovne vyslancov skončilo.

Krajinskí vyslancovia kresťanskej ľudovej strany.

Béla Nyáry.

Zásady kresťanskej ľudovej strany neunavenou usilovnosťou rozširuje medzi pospolitým ľudom stolice Zala krajinský vyslanec Béla Nyáry. Narodil sa dňa 27. decembra roku 1877. v Segedíne, kde i stredné školy odbavil na hlavnom gymnáziume Piaristov. Práva studoval na univerzitách v Budapešti a v Koložváre, kde bol vyznačený diplomom doktorátu. Ako mladík vynikal medzi katolíckymi študentami university a bol predsedom universitného spolku podporujúceho a universitného kruhu. V Kaloči otvoril pravotársku kanceláriu a hlavný župan stolice peštianskej roku 1903. vymenoval ho za titulárneho pravotára stoličného.

Krajinský vyslanec Béla Nyáry vždy čilú účasť bral vo všetkých pohyboch verejného života. Patrí on medzi

tých mužov krajinskej inteligencie, čo sa nehaňbia za svoju vieru a náboženské i politické presvedčenie svoje pred celým svetom verejne zastávajú. Takýchto mužov potrebuje ľud kresťanský a kde ich najde má seba ich aj vážiť. Prítomné časy predovšiem sú také, kde nielen slovom lež aj skutkami treba ľud kresťanský zastávať. A túto šlachetnú, ba svätú úlohu vytýčil seba krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany Béla Nyáry. A ľud čo ho pozná, uznáva toto a vo volebnom okrese Alsólendva vyvolili ho preto roku 1905. a 1906. jednohlasne za krajinského vyslanca s programom kresťanskej ľudovej strany.

Béla Nyáry,
narodil sa 27. dec. 1877., ablegát
vol. okresu Alsólendva, stol. Zala.

Štefan Rakovszky.

Podpredseda kresťanskej ľudovej strany a spolu podpredseda krajinského snemu uhorského, cis. a kráľ.

Štefan Rakovszky,

narodil sa 16. júna r. 1858., ablegát vol. okresu Csorna, stol. Sopron.

je obetovať nielen svoj majetok, ale ešte i vlastný život.

Štefan Rakovszky narodil sa dňa 16. júna r. 1858. vo Viedni. Stredné školy odbavil v Prešporke. Po odbovených štúdiách venoval sa stavu vojanskému. Nemocou zahatený bol však v tomto stave účinkovať a preto sa rozlúčil s vojančinou a žil dlhší čas v Talianskej. Navrátiac sa domov, usídlil sa v stolici liptovskej. Tu hneď zavdalo sa mu dostatočnej príležitosti, aby v šľachetnej duši jeho zhrozil sa nad nespravodlivým pokračovaním a panovaním liberálov. Pripojil su preto ku šľachetne zmýšľajúcej opozícii stoličnej a v krátkom čase popredný zástoj hral vo verejnom živote stoličnom. Súc v prísne náboženskom duchu vychovaný, hlboko urážaly ho nápady liberálov proti cirkvi katolíckej namerené. S celou chrabrosťou ducha a srdca odhodlal sa preto ku obrane napadnutých práv cirkevných. I aby ku obrane nábožánstva aj široké vrstvy obecnstva povzbudil, vo viacej ľudových shromaždeniach vystúpil ako rečník. Stal sa on takto spoluzakladateľom kresťanskej ľud. strany. Do snemu bol vyvolený po prve r. 1896., kde ako víťečný rečník v krátkom čase vzbudil všeobecnú pozornosť. Avšak nielen na sneme vystupoval Štefan Rakovszky ako muž otvoreného srdca a v každom ohlade nezodvislí, lež aj v delegáciach za práva vlasti. Niet divu, že ľud kresťanský spatroval v ňom svojho neohrozeného obrancu, čoho zrejším osvedčením je, že r. 1901. pri voľbách aj na dvoch miestach, vo volebnom okrese Csorna a Zsambokrét vyvolený bol za ablegáta. Podržal mandát okresu Csorna a na sneme bojoval za vynesenie zákona inkompatibility. Liberáli mali totiž v obyčaji, že popri ablegátstve zastávali radi aj iné úrady, predsedníctva pri peňažných ústavoch, alebo pri podnikoch so štátom v spojení stojacich, čo im veľké dôchodky donášalo. Ponevác sa to ale niako nesrovnávalo s ne-

odvislosťou ablegátov, Štefan Rakovszky smele oproti tomu vystúpil na sneme a previedol to, že vynesený bol zákon inkompatibility. Liberálni ablegáti nemohli sa následkom toho súčatňovať na všeliakých nedovolených kšeftoch.

V tých ťažkých časoch, keď v Uhorsku zúrila nezákonná vláda, na iniciatívu kresť. ľud. strany utvorená bola koalícia opozicioálnych stránok ku obrane práv a slobody vlasti. Horlivým, keď nie odvážlive smelým členom výkonného výboru koalície bol Štefan Rakovszky. Volebný okres Csorna r. 1905. vyvolil ho poznove za ablegáta a snem krajinský za svojho podpredsedu. Včas krízy, aká po odstúpení grófa Tiszu z ministerpredsedníctva v krajine nastala, medzi inými víťečníkmi krajinskými aj Štefan Rakovszky bol ku jeho veličenstvu kráľovi povolaný, aby sa o rozpoložení krajinskom na najvyššom mieste vyslovil. Pri rozpustení snemu 19. febr. r. 1906. on predsedal a ponevác kráľ. dopis rozpustenie snemu nariaďujúci nebol snemovému predsedníctvu zákonnou cestou doručený, Štefan Rakovszky ako predseda poslal ho zpiatky neotvorený a neprečítaný kráľ komissárovi Alexandrovi Nyirimu. Pri voľbách r. 1906 vyvolený bol v Csorone jednohlasne za ablegáta. Podpredsedom kresťanskej ľudovej strany je od roku 1903.

Alexander Simonyi-Semadam.

Ako znalec práv a zákonov vyniká dr. Alexander Simonyi-Semadam. Narodil sa v Cseszneku v stolici vesprémskej. Štúdiá odbavil v hlavnom meste a cieľom zdokonálenia sa v právovedách opätne navštívil vysoké ústavy cudzozemska, zvlášte severného Nemecka. Roku 1904. bol členom interparlamentárnej konferencie v St. Louis a za dlhší čas skúmal hospodárske pomery a beh zákonodarstva Spojených Štátov Severnej Ameriky. Ako hľadaný a všeobecne obľúbený pravotár účinkuje v hlavnom meste. Mnoho sa zaoberá s odbornou spisbou zákonodarstva a je horlivým členom kresťanskej ľud. strany. Volebný okres Németujvár r. 1901. vyvolil ho za krajinského vyslanca s programom kresťanskej ľud. strany. Voľba táto stála tuhé boje voličov tohoto okresu, lebo po celom kraji známy a veľkého vplyvu protikandidát liberálnej strany Julius Rosenberg, vládou napomáhaný, všetko vynaložil ku zabezpečeniu svojho víťazstva. Kresťanskí voličia však predsa zvíťazili a bola to ťažká porážka pre liberálov. Na sneme dr. Alexander Simonyi-Semadam mnohokrát rečnil vo

Alex. Simonyi-Semadam,
narodil sa 23. marca 1864., ablegát vol. okresu Németujvár, stol. Vas.

vážnych otázkach z poverenia kresťanskej ľud. strany v záujme ľudu. Pri voľbách 1905. a 1906. voličia okresu Nemetujvár poznove ho poctili ablegátskym mandátom.

Nakoľko zodpovie dr. Alexander Simonyi-Semadam dôvere svojich voličov a ak bezohľadne a spravodlivosti kresťanskej zodpovedne zastáva on na sneme záujmy ľudu, to aj tieto dni dokázal svojimi rečami. On to bol, čo sme odhalil tie veľké krivdy a nepravosti, ktorých pod ochranou liberálov cez dlhé roky dopustila sa židovská firma Groedlov na pospolitom ľude hôr sedmohradských. Nad odhalením týchto nepravostí ustrnul snem a celý vzdelaný svet a terajšia vláda musí zakročiť ku obrane ukrivdeného ľudu. Dr. Alexander Simonyi-Semadam hneď na to predstúpil pred snem s druhou vážnou a pre ľud pospolitý veľmi osožnou otázkou. V poslednej reči svojej žiadal reformu burzy a zakázanie odpredávania obilia na termín bez zaokrútenia. Cieľom ochrany veľkých a zvlášte malých hospodárov má to isté v programme aj kresťanská ľudová strana a že ona programm svoj prevedie, to je isté, kým má tak oduševnených za ľud bojovníkov, ako je dr. Alexander Simonyi-Semadam.

B E S E D N I C A.

Poučné rozprávky.

Gašpar Podšivka, keď sa oženil, zabožil sa, že musí zbohatnúť, čo sa bude čo robiť. Dal sa aj do práce s telom a s dušou, odkladal groš na groš, ale veru ako peniažky prišly, tak aj odišly. Hja, veľa potreboval a nemal len dve ruky, jedákov však mal plný dom. Došlo ho to mrzelo, že sa uňho peniaze neliahnu, ale za to nekľal a nereptal oproti Pánu Bohu, žil spokojne so svojimi. Keď už ustával v robote, chcel vedieť koľko je hodien celý jeho majetok. Šiel teda do sporitelne požičať peniaze, kde dostal na všetko imanie päťsto zlatých. Toto mu dali na domček a na všetko, čo bolo v ňom. Mimo tohoto mal ešte iný majetok, na ktorý síce špárkassa nebola by dala ani haliera, ale Gašparovi bol velice drahým, a to boly jeho tri deti. Neraz hovorieval, keď som ja nezbohatnul, zbohatnú moje deti, veď sú pekné a zdravé. Často ich napomínal, hovoriac:

— Deti moje, buďte krotké, poslušné a ponížené, lebo len tak budú z vás bohatí ľudia.

Jeho synovia Vendel a Ferdiš si však mysleli, že veď sa v terajšom svete z poníženosti nikto nenajie, keď sa len bezočivcom a švindlerom dobre vodí, skromnému ale uchádza sa len almužna. Veď keby tomu tak bolo ako nám otec radí, to by musel mať toľko peňazí,

žeby aj ruský cár chudákom bol popri ňom, veď bol cez celý život poníženým a skromným. Kdežto nemá iného len tri kone, aj z tých jeden je slepý. Hej, vzdychli si synovia, ináč treba robiť, keď človek chce zbohatnúť. Tak ako židáci. Kto tak neúžerí, neklame a nešpekuluje ako tí, tomu ľahko klepnú zuby na prázdno. Z poníženosti len blázon zbohatne.

S tým začali po otcovej smrti, že oklamali stolára, hrobára, kňaza a organistu, lebo na borg zariadili pohrab. Neplatili stolárovi za truhlu, organistovi za dlhú odobierku, kňazovi za posviacku atď.

Tak múdre previedli aj delbu. Zavolali svoju sestru Hanulu, asi osemnásťročnú dievčinu a potom jej toto povedali:

— Sestra naša, radi sme sa mali, kým žil náš otec, patrí sa, aby sme sa poriadne, bez zvydy podělili. Teda pozoruj. Máme tri kone. Židko bude môj, Šárgo Ferdišov a Fuksa tvoja, lebo že je kobila. Čo povieš na to?

Samosebou sa rozumie, že kobila slepá bol, preto sa ujšla Hanuli. Táto nepovedala ani slova, bo sa nepatrilo, aby sa zadrapila do bratov.

Vendel pokračoval v delbe:

— Môj bude voz, ty Ferdiš dostaneš pluh a brány, Hanke bude dobrá motyka.

Na stôl a na stoličky ja mám potrebu, kasňa nech je Ferdišova, Hanke zostane pluvák. A tak nikto nemôže povedať, že sme sa nepodelili po bratersky. Ale teraz odnesme veci von z domu, aťy nás nepredbehla špárkassa, ktorej otec dlžen zostal. Až nás tu najde ekzekútor, aj vlasy nám dá ostriať. Hanka poberaj sa s koňom, zaraz ti ho vyvediem z maštale.

— Ale čo mám robiť s tým slepým koňom? — pýta sa sestra.

— Rob čo chceš, — odseknul Vendel. — Pre mňa môžeš ho aj židovi predať, snád ti da zaň aspoň dvadsať zlatých.

A Vendel nezartoval. Bežal do maštale a vyvedol odtiaľ slepú Fuksu.

Neborka Hanka pojala koňa a viedla ho cez dedinu. Kto ju videl, obzrel sa a chutne sa zasmial. Mláďenci posmešne vykrikovali:

— Kde vedieš tú zdochlinu? Daj jej okuliare. To si dostala z otcovského?

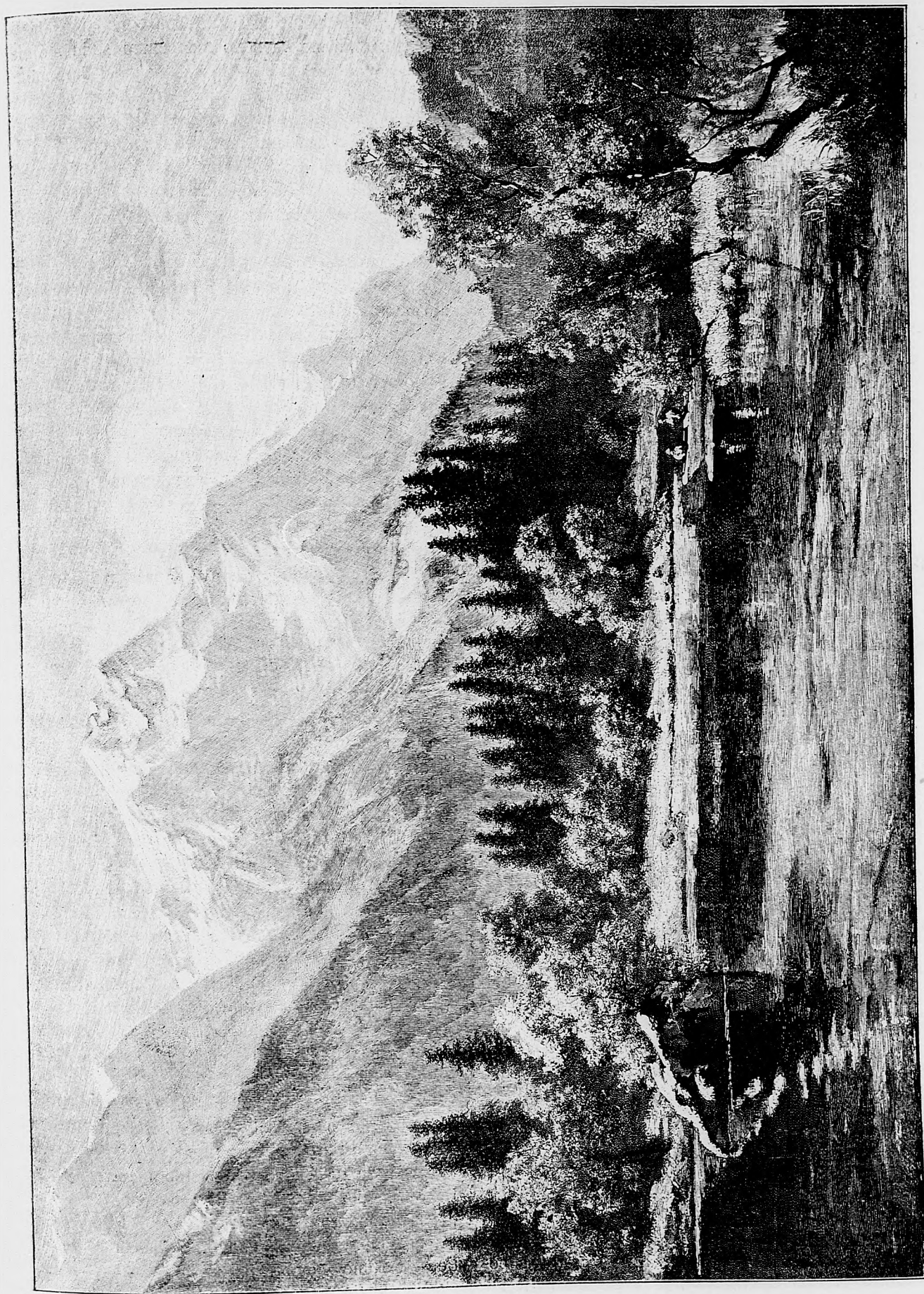
— Áno to! Čo vás do toho? — odpovedala im Hanka.

— Počúvaš, oklamali Ťa bratia, — vravel Ďuro Vidlička. — S takým venom Ťa nikto nevezme za ženu.

— Za teba bych aj tak nešla, čo by si hneď nosil zlatú korunu.

— Veď si len pozri tú pyšnú špatu, — hovorí zahňbený Rudo. — Počkaj, príde čas, že by sme sa pojednali. Viem, že spustíš. Ale aby si nepovedala, že sa hnevám, odnesiem ti toho koňa, lebo už nevládze isť.

Nastal smiech na všetky strany. Hanka sa zapírla ale nepovedala ani slova, myslela si, veď je Boh na nebi, neopusti ma a hnala koňa ďalej.

Jazero medzi vrchami.

l
á
-
-
-
-
D.
a.
o-
ú
ru
to
áš
ili.
go
ieš
eto
ne-
ny,
ech
ne-
Ale
hla
jde
sa
—
mňa
vad-
edol
de-
Mlá-
. To
a im
o Vi-
nu.
nosil
ri za-
sa po-
že sa
isť.
apířila
oh na

Hanka bola driečne dievča, najmä teraz v jej smútku, keď oddala sa do vôle Božej. Nemala len peknú tvár a štíhlu postavu, lež mala dobré srdce a šlachetnú dušu, s čím prevyšovala všetky dievky v Podrobnej. Hej, veď keby bola zdedila po otcovi čo len desať jochov, veru žeby nerobili z nej blázna mládenci. V opustenosti svojej prišli jej na um slová otcove, ktoré tolko razy opakoval:

— Kto sa poníži, bude povýšený.

Tieto slová ona nikdy nezabudne.

Ako tak kráča vedľa koňa, voľakto ju pozdravil:

— Dobrý večer Hanka. Kde ideš s tým koňom? — pýtal sa Martin Sedlár, on ju pozdravil.

— Veru sama neviem, — odpovie dievča smutným hlasom. — Bratia ma vyhnali idem svetom.

— Snáď len nie? Načo by si šla tak ďaleko, keď je aj tu dost miesta pre teba. Ja ňa veru nepustím. Čo by si robila s tým koňom vo svete?

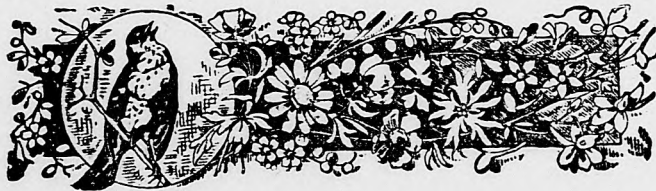
Hanka pozrela na šuhaja a dala sa do plaču, hovoriac:

— Ďakujem ti, Martinko, že si nenie taký posmešník, ako tí druhí. Ale pozri, ty mi nemôžeš pomôcť, lebo si sám chudobný...

— To nič nerobí, Hanka moja. Za tolko mám, že tvojho koňa nakŕmim. A potom mám dobrú matku, tá ňa rada prijme k nám do domu. Poď, zostaneš u nás, zakaiaľ nenajdeš dobrú službu. Daj sem toho koňa.

— Nie tak sa budeme jednať, — ozve sa voľakto vedľa nich. — Ten kôň je môj. Ja som robil truhlu nebohému Podšivkovi, — hovorí Mišo Rafika — a posial som nedostal za ňu. Zaplať ty, moja milá, keď bratia nechcú. Sem osem zlatých, ináč ti veznem koňa.

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ vo stredu dňa 21. novembra o 5. hodine popoludní dorazil do hlavného mesta. V nedeľu dňa 25. novembra zaháji v budínskom zámku delegácie.

Pamiatka kráľovnej Alžbety. Dňa 19. novembra v deň sv. Alžbety boly meniny nebohej uhorskej kráľovnej Alžbety. Pamiatku blahej pamäti kráľovnej zasvätilo obecnosť hlavného mesta obvyklým spôsobom. V univerzitnom chráme predpoludním o 10. hod. odbývaly sa smútočné služby Božie, na ktorých prítomný bol univerzitný senát, veľa univerzitných profesorov a poslucháčov a početné obecnosť. Služby Božie odbývaly sa aj v korunovačnom Matiašovom chráme v Budíne a v Alžbetinom chráme večitej poklony.

Dary kráľa. Zo Šopronu píšú, že poslednou vôľou nebohého arcikniežata Ottu bolo to, aby jeho rakev niesli na miesto večného odpočinku poddôstojníci šopronského ulánskeho pluku č. 1. a poddôstojníci husárskeho pluku č. 9. ležiaceho v Šoprone. Následkom tohto strážmajstri Pingiczer, Takács, Erdélyi, Farkas, Erlinger a Dzenc boli prítomní vo Viedni na pohrabe arcikniežata Ottu. Kráľ dal im vysloviť svoje uspokojenie a každému daroval zlaté hodinky. Utešené hodinky minulé dni doviezli do Šopronu. Tieto dni popoludní plukovník Korda v sprievode dlhšej reči odovzdal vyznačeným poddôstojníkom kráľov dar.

Grécky kráľ vo Viedni. Grécky kráľ Juraj dňa 14. novembra popoludní prišiel do Viedne, kde sa pobavil za viac dní. Na nádraží uvítal kráľa kumberlanský kniežací pár a grécky vyslanec viedeňský.

Učiteľ maďarskej reči dediča trónu dr. Jozef Lányi vymenovaný bol za kanonika veľkováradskeho a tinninského biskupa. Jeho miesto zaujal Oskár Borsiczky, ktorého dedič trónu Franc Ferdinand vyvolil si za svojho maďarskeho konversátora a učiteľa svojich dietok. Borsiczky bol doteraz profesorom katol. praprandie v Rábe.

Zastrelený husársky majór. Z Keszthelyu oznámujú, že Dionýs Fűgh, honvéd-husársky majór na odpočinku so svojou manželkou sedel v izbe, keď odrazu strelili cez okno a Fűgh mŕtvý klesol na zem. Ponevác letohrádok, v ktorom Fűghovci bývali, je von z mesta, úbohá ženská neodvázala sa kričať o ratu a prinútená bola ostať pri mŕtvole svojho manžela až do bieleho rána. Fűgh tešil sa všeobecnej úcte. Že kto ho zastrelil, o tom nemá nikto ani poňatia.

Veliteľ budapeštianskeho vojenského sboru a dozorca čiat gróf Üxküll-Ghylenband najbližšie zadakuje za úrad veliteľa vojenského sboru a ostane len dozorcem čiat. Novým veliteľom budapeštianskeho vojenského sboru má byť generál Attems alebo poľný zbrojmajster barón Steininger.

Chýry zo Spiša. V Starej Vsi zo 748 vojovpovinných len 168 sa ustanovilo na assentírku, ostatní sú v Amerike, assentovali 56. — V Podhradi sa obuvnícky pomocník Lipinszky v opilom stave v potoku utopil. Hľa nešťastná pijatka i o život privedie človeka! — V Starej Vsi bude od 1. septembra roku 1907. štátna škola s tromi učiteľmi aj detská útulňa. — Barón Karol Jungfeld, ablegát lubovenského okresu na svojom panstve za štyri dni si poľovačku sriadil, na ktorej 10 pánov a okolo 20 honičov vzalo účasť. zastrelili 40 sárňov, 3 divé svine, 10 zajacov a 6 lísiak. — Medzi Kežmarkom a Tátraháza našli dňa 6. novembra mŕtvolu Vazulovej Hlinkovej, pochádzajúcej z Littmánovej.

Bomba v bazilike sv. Petra v Ríme. V nedeľu dňa 18. novembra pred poludním vybuchla v bazilike sv. Petra v Ríme bomba práve pod svätou omšou, ktorá ale na šťastie žiadnej škody nenarobila.

Štrajk pekárov v Lvove. Vo Lvove pekárski robotníci vypovedali dňa 17. novembra štrajk.

Nové vicinálky. Minister obchodu dal povolenie k stavbe nasledovných vicinálnych železníc: Kolomanovi Pongráczovi, nitrianskemu verejnému notárovi, k stavbe vicinálky z Tornoka do Bábu (nitrianska stolica) a z Dlhú, Močonok, Královú, Ireg a Ujlak; druhá čiara pôjde z Tornoka cez Urmin, Šalgov, do Čaporu; tiež k stavbe vicinálky z M. Bielice do Lomnice a Dobročnej cez V. Bielice, Novojovce, Hradište, H. a D. Vestenice Diviacku Novú Ves, Somorovú, Diviaky, Banku, Rúdno, Kostolnú Ves, Lešťany, Lomnicu do Dobročnej. — Jozef Somlyó, peštiansky inžinier a Dávid Singer, drevokupec v Trenčíne, dostali povolenie v stavbe vicinálky z Nemšovej do Pruského (trenčianska stolica), ktorá predĺžená má byť pozdejšie do Rovného.

Morová rana v Trieste. Parolod «Calice», ktorá prináleží paroplavebnej spoločnosti Lloyd a ktorá riadne preváža tovar medzi Triestom a Benátkami, nedávno z Indo-Číny dovezené články previezla do Benátok a potom sa vrátila do Triestu. Jedného matróza lode menom Baboviča pre podozrivú nemoc zaviezli do špitála, kde na druhý deň zomrel. Mrtvolu pitvali a vtedy konštatované boli príznaky morovej rany, pestis. Z Triestu ďalej oznamujú, že dľa bakteriologického skúmania dra Markela, Bakovič zomrel na pľúcnu morovú ranu. Vrechosť porobila ďalekosiahajúce ochranné poriadky, aby šírenie sa tejto strašnej nemoci prekazila. Zamestnancov a chorých nemocnice a vôbec tých ľudí, ktorí sa s Babovičom stýkali, dali do osobitných miestností. Všetci títo sa posavád dobre majú a tak útnosť je, že viac ľudí neonezdravie na pestis.

Zbraň dobrovoľníka. Z Košíc píšu, že počas cvičieb dobrovoľníkov 34. pešieho pluku udalo sa minulé dni nešťastie. Flinta jedného dobrovoľníka náhodou bola nabitá ostrým patrónom. Keď dotýčaný dobrovoľník vystrelil, guľa vbehla nadporučikovi Mikulášovi Bositsovi do nohy. Raneného dôstojníka zaviezli do nemocnice. Vrechosť vedie prísne vyšetrovanie.

Ušiel verejný notár. V Berlíne verejú notár, menom Uckermann, narobil 200.000 mariek dlžoby a potom ušiel, takže ešte pcsavád nenie o ňom ani chýru ani slychu.

Sluha — defraudant. Správa Krajinského kassína v Budapešti dňa 2. novembra oznámila policii, že hlavný sluha kassína, menom Karol Haberhauer zmizol a vzal so sebou 11.000 korún, prislúchajúcich kassínu. Policia začala hľadať defraudanta a ho na stanici v obci Szentlőrincz aj chytila. U Haberhauera našli dovedna len 1368 korún, ostatné peniaze minul na zábavy.

Naukobehy pre domáci priemysel zariadil minister dr. Ignác Darányi a síce v šarišskej stolici v obciach Siroka, Sedlic, Orkuta a Zboró; v zemplinskej stolici v obciach: Végárdó, Vajdáčka, Sárospatak, Hercégkút a Leányvár; v prešporskej stolici v obciach: Bazin, Szentgyörgy, Födemes, Kossut, Csukárd, Terling, Dubova a Királyfalu; v báčskej stolici v obciach: Bácsalmás, Csável, Nagybaracska; v spišskej stolici v obciach: Illésfalva a Nagyszálók.

Voda z rieky Jordán v Amerike. Z Londýna sdeľujú, že istý Amerikán, menom Nodand dostal dovoľenie od tureckej vlády, aby z rieky Jordán mohol vyvážať do Ameriky vodu. Nodand, ktorý je zastupiteľom jedného bohatého amerického družstva, z Carigradu minulé dni odcestoval do Palestíny, kde najbližšie začne z rieky Jordán dopravovať vodu. Vodu budú dovážať v sudoch, ktoré budú opatrené pečatou tureckej vlády. Americké družstvo prechováva nádej, že vodu z Jordánu budú kupovať ku krstom.

Železničný štrajk v Amerike. Časopisu «Daily Chronicle» oznamujú z New-Yorku, že v Amerike hrozí štrajk železničiarov. Asi 100.000 zamestnancov štyroch železničných spoločností v otázke štrajku vydržovalo shromazdenie a väčšina zamestnancov je za štrajk. Príčinou štrajku je otázka mzdy a pracovný čas. V páde štrajku skutočne vypukne, na najvýznamnejších železničných čiarach zasekne premávka. Domnievajú sa že pohyb železničiarskych zamestnancov v Amerike skončí sa s prajným výsledkom, lebo v poslednom čase zavedené pohyby cieľom povýšenia mzdy takmer všade mali žiadaný výsledok.

Naukobeh pre vinohradníkov a vincúrov vydržia sa od 19. novembra do 1. decembra v Budafoku. Na naukobehu vyučuje sa, ako treba zaobchodiť s vinom, aby sa dobre a dlho udržať mohlo. Za poslucháčov prijímajú sa majitelia viníc a vincúri, ktorí sa sami starajú o chovu a bývanie. Ak by na naukobehu viac ako 20 osôb účasť bralo, tak sa neskoršie zariadi ešte aj druhý naukobeh. Prosbu o prijatie treba takto adresovať: «Magyar királyi pincemesteri tanfolyam igazgató-sága», Budafok.

Katastrofa vysťahovalcov. Z Valparaisu (Severná Amerika) oznamujú, že jedon na severo-západ idúci vlak, na ktorom cestovalo veľa ruských židov, srbských a poľských vysťahovalcov, srazil sa s jedným nákladným vlakom. Následkom srážky povstal oheň, ktorý zničil šesť vozňov. Zpomedzi 167 vysťahovalcov štyridsať zomrelo a päťadvadsať bolo ranené.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky ústav dáva 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou lahko môže pomôcť na jeho ťarhách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 1/2, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 1/2 % tové požičky bez všetkého zľahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Ku cieľom parcellovania povoľuje ústav do 2% ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštne vysvetlenia podavame zdarma.

Prepustení zamestnanci elektrických železníc v Budapešti v minulú dni vyslali do snemu 50-členovú deputáciu ku ministrovi obchodu Francovi Kossuthovi. Deputáciu viedol gróf Teodor Batthyány, predseda Jednoty železničiarov a Samuel Bakonyi, fiškál Jednoty. Gróf Batthyány prosil ministra, aby v záujme pre štrajk zo služby prepustených 700 zamestnancov elektrických železníc zakročil. Minister prisľúbil, že prosbu bez práce ostavších zamestnancov bude podporovať.

Odfal otcovi hlavu. V Temesremete istý Jozef Gonza, nádenník, povadil sa so svojim synom, z čoho povstala bitka. Syn schytil kosu zo steny a zahnal sa s ňou na svojho otca tak nešťasne, že mu hlavu odfal. Vraha odviekli do väzenia.

Prosba. Hrozný požiar zničil obec Benyusháza v stolici liptovskej na Dušičky dňa 2. novembra. Pre veľký víchor nebolo možno ničoho oratovať. Požiaru padla v obeť aj jedna žena menom Eva Jónás. Nešťastné obyvateľstvo najväčšej biele ide v ústrety v blízkej zime. V záujme veľmi chudobného, lež za vieru katolícku horiaceho ľudu tohoto náležite prosíme veľkodušných dobrodincov, aby ťažko navštíveným dľa svojho spôsobu a možnosti nejakým darkom ku pomoci prispeli. Milodary prosíme zasielať na adresu: *Ludvík Illesko, správca fary, Liptó-Tarnócz.*

HOSPODÁRSTVO.

Hospodársky domový priemysel.

V našej krajine hoc robotnícke pomery dľa rozličných krajov veľmi sú rozdielne, ponosujú sa vôbec ľudia, že nenie dost robotníkov a že je mzda priveľká. Kto nad týmto povrehe súdi, myslí si, že robotnícke pomery u nás sú veľmi výborné. Žiaľbohu, nenie tomu tak. Svedčí o tom nespokojnosť väčšiny robotníkov a s touto nespokojnosťou stretáme sa po celej krajine. Rozduchujú ju všeliakí buriči, ktorí si podmanili veľké vrstvy robotníkov, takže títo slepo a nemo poslúchajú buričov, neboja sa vrchnosti, ba protivia sa jej a majú také požiadavky týkajúce sa mzdy, ktoré zamestnávateľia len so svojou škodou mohli by vyplniť. Že nespokojnosť a násilnosť hospodárskych robotníkov tak veľká je, toho príčinou je aj to, že hoc výrobok týchto robotníkov poriadol, poriadly v tej miere aj výdavky robotníckych rodín. Pri tom ale nevyvinulo sa hospodárstvo naše natoľko, žeby vedelo dať a poistiť zamestnanie a s tým aj výrobok jednak množiacim sa hospodárskym robotníkom. Medzi riadnymi pomerami každý robotník aspoň toľko by mal vyrobiť, s čím by seba a svojich vydržal, ba aby z toho aj odložil dačo, aby nemusel na staré dni zobrať. Kde ale ani toľko nevyrobí, koľko k výžive po-

trebuje, tam prinútený je opustiť rodisko a vyvandrovať. Ak ale nemá k tomu potrebných peňazí, napadne ho rozhorčenie a zúfanie, čo potom šíri nespokojnosť a socialdemokraciu. Takýto bedári neznajú ani Boha, ani lásky, ani zákon a sú na všetko odhodlaní. Sú opravdovou hračkou vodcov svojich. Tieto nepokoje, vzbury, slovom všetky násilné sociálne pohyby len tak bude možno zmierniť a utíšiť, až sa podarí vláde a smerodajným kruhom s rozumnou hospodárskou politikou utvoriť v krajine našej také pramene a spôsoby výrobku, ktoré dajú zamestnanie tisícom hospodárskych rodín a to za celý rok a nielen dočasne. Hlavný cieľ vlády našej nech je poistiť výrobok robotníkov. Lenže ani to neuspokojí tie tisíce, ktoré sa nachodia v moci kadejakých buričov, keď nebudú robotníci uznanliví, usilovní, šanobliví a mierni. Všetko má svoje hranice a tak ani plat nemožno do nekonečnosti dvíhať.

Hospodársky robotník aj medzi najvýhodnejšími pomerami, teda keď má istú prácu, ročite 70—80 dní — mimo nediel a sviatkov — je prinútený premrhať. Dľa štatistických dát nachodí sa v Uhorsku do dvoch millionov hospodárskych robotníkov. Keď tento počet rozmnožíme so 75. vynde nám 150 millionov a tak toľkoto dni musia mrhať mimovoľne naši hospodárski robotníci cez rok, čo učini veličiznú hodnotu a pre robotníkov tú istú ztratu, lebo veď jest a troviť aj vtedy musia, keď robota stojí. Povedzme, že jeden robotník vyrobí cez rok 340—350 korún. Z tohoto chatrného výrobku pri všeobecnej drahoste veru len skromne vyžije jedna rodina, aj to len vtedy, keď si peniaze dobre podeli, ak ju nedostihne nemoc, pohrab, škoda a iné nehody (a ktorý človek je bez nich?), len že nenie vstave haliera odložiť z tohoto malého výrobku do sporiteľne. A tak uznať musí aj neveriaci Tomáš, že postavenie hospodárskeho robotníka je veľmi ťažké a tak ich shromažďovanie a organizovanie v ohľade svojich záujmov je celkom prirodzené a patrí ono medzi ľudské práva. Pohyby hospodárskych robotníkov už viac nemožno udusiť, len to je škoda, že spojili sa so socialdemokratmi, ktorí ich vedia zdierať a búriť, pomôcť im ale nepomôžu. Ja nevidím v tom pomoc, keď vodcovia so štrajkami chcú vynútiť od zamestnávateľov väčšiu mzdu, lebo to nikto nemôže žiadať od veľkostatkárov, aby doplácali na hospodárenie. U nás veči tak sa majú, že ani veľké hospodárstvo nezdrží ten vysoký plat, s ktorým buriči robotníkov pašmú. Tu nezbyva iné, ako aby sa majetná trieda starala o spôsoby a nástroje, s ktorými poistíme výživu hospodárskych robotníkov bez toho, že by sa plat robotníkov natoľko dvíhal, že by ho nemohol dať bez vlastnej škody ani sám knieža Eszterházy. Neomylné je teda potrebné, aby robotníci v zime v lete mali stále zamestnanie a s tým stály výrobok.

(Pokračovanie nasleduje.)

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

Vsemohúci Pán Boh bude jej odplatou za tento šlachetný skutok.

S radosťou očakávame ďalšie toto obnovenie chrámov našich, lebo to obnoví aj nás duševne a povzbudí ku svätej pobožnosti a horlivosti. *Farník.*

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt roka	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Krešťania kupujte len u krešťanov!

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 20. novembra.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 14:45—15:55, peštianska K 14:20—15:30, stolno-belehradská Kor. 14:10—15:10, banátska K 14:00—14:95. — *Raž*: K 12:80—12:90. — *Jačmeň*: na krm K 12:50—13:00. — *Ovos*: prvotriedny 14:40—14:80, druhotriedny 14:10—14:30. — *Kukurica*: K 9:20—9:60. *Repica*: K 30:50—31:50. — *Proso*: K 11:00—11:40.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	25:40	24:40	23:40	22:10	21:10	19:60	18:40
		č.	7	7½	8		
		K	17:00	15:30	12:70		

Drobné otruby: K 8:80, hrubé K 9:50.

Ďatelinové semä: lucerna (prima) K 98:00 do 120:00 za 100 kilogr.; datelina K ———.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 3:60—4:00, žlté K 4:00—4:40 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 20:50—21:50, tarkavá K 19:00—20:00. — *Hrach* lúpaný: K 24:00 do 42:00. — *Šošovica*, veľká čistá: K 70:00—80:00. — *Koňopné semä*: K 24:00—26:00. — *Lanové semä*: prima K ———. — *Rasca* (kmin): 84:00———. — *Mak*:

K 80:00———. — *Ladník*: K 00:00—00:00. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 73:00 do 73:50, kockový K 74:50—75:00, žltý K 72:50—73:00 za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky kríšťalový K 43:75, fiumánsky White-Star (***) K 40:75 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 24:50—25:00, bosenský K 38:50 do 38:75 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 28:50—30:00, srbské (100 kusové) K 24:00—25:50.

Sviňská masť: budapeštianska K 141:00—142:00.

Slanina: vidiecka K 000:00—000:50, mestská 4 kusová K 110:00—111:00 za 100 kilogr.

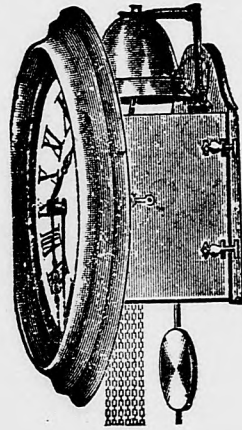
Špiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom K 144:50 do 145:50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 39:00—39:50.

Vajcia: prima uhorské K 94—96, podležšie K 86 do 87 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2:40—2:80, k vareniu K 1:40—1:60, syr 20—35 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy k pečeniu K 1:20 do 1:30 za kilogramm; kurence k smaženiu K 1:20—1:50, kurence k pečeniu K 2:10—2:40, sliepky na polievku K 2:30—3:00 za jeden pár.

Najnovšie budič hodiny s väzovým zvonkom s bijúcim strojom. zl. 2.50.

I-ej jakovosti pevným strojom, bije pol a celé hodiny, zobúda silným zvukom väzového zvonu v pekne politrovanom okrúhlom rámcí so sklenným číselníkom v průmere 30 cm. zl. 2.50. Tiež s číselníkom v noci svietiacim zl. 3.— So zárukou 3 rokov na písme. Za nezodpovedné vráta sa peňaze. Zasiela s poštovou dobierkou

MAX BÖHNEL hodinár,

Viedeň, IV., Margarethenstr. 27. Treba pýtať moý cenník s 2000 obrázkami zdarma a franko.

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní. **Bartilovej ústnej vody**, jedna fľaška 70 h. prinavrátilo sa boie nie zubov alebo zápach, z úst. (franko-Zasielka 95. h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler**, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Ziadajte si v lekárni **Bartilovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu flau nepošlem. 303

Darmo a franko

posielam na žiadost moý cenník s viac než 3000 obrázkami rozličných solidných nástrojov hudebných.

Ján Konrád

vývozny dom hudebných nástrojov Brüx č. 1195. (Čechy) Školské husle bez sliacka K 4.80, 5.50, 6.—, 7.60. K tomu sliacke K —.50, 1.80, Citarý, harmoniky atď. na sklade. Riziko vytvorené! Výmiena a povolená alebo navratenie peňazi.

Na Astma, katár hrtana, krvácanie pľúc, nemoce pľúc a žalúdka trpiaci,

nech si vezmu toľko času a prečítajú nižšie uvedené úsudky o našom liečivom pokračovaní. Toto je leu nepatrná čiastka tých bezpočetných, čo jednoducho k nám dochádzajú. Uverejňujeme ich bez všetkej poznámky, bo veď trpiace obecnosť povolane je k tomu, aby ich kritizovalo. Krom málych zmien osnovy podávame ich doslovne. Pôvodné listy možno nahliadnuť a veľmi by sme si priali, keby to čím viaceri urobili; vrchnosti sa už presvedčili o jejich pravdivosti. Odechytenie od pravdy, bez ohľadu na to či sa ono v úvode alebo v opisani pokračovania a spôsobu liečenia prevádza, spojené je s prísnyimi pokutami. Aby každý mal priležitosť, pred smôžením sa nemoce, v jej počiatočnom stave pomoc hľadať, uvádzame ako tie najčastejšie

Predznaky: Kašeľ ktorý často k dáveniu dráži. — Suchý výpluv. — Pichanie v prsiach a drieku. — Tlačenie v pleciah. — Nočný pot. — Studené ruky a nohy. — Ťažké dychanie. — Piskot a hrkot pri dychaní. — Pluvanie krve. — Často silné a neporiadne ticheie srdca spojené s citom bojazlivosti. — Zlý spanek. — Zlé trávenie atd. K liečeniu potrebný je dokladný opis choreho. Atresa naša je:

Ústav liečenia — Kur-Institut „Spiro Spero“, DRESDEN-NIEDERLÖSSNITZ, SCHULSTRASSE 81/D. ==

Astma, nemoc srdca a pľúc:

Prijmite moje povdačné vďaky že ste ma z opetne navracajúcej sa choroby vyľúčili. Veľmi mnoho trpel som pre veľké ťažkosti dychania. Zvlášte v noci nemohol som spať, čo mi veľmi na prekážke bolo v mojej s veľkou zodpovednosťou spojenej službe. Nasledkom kúry vašej cítim sa byť zdravým a v tele, posilneným. S výrazom povdačnej ucty

Anton Heckel
úradník un. št. železnice
Érsekújvár.

Chvála buď Bohu, čo sa riadneho dychania týče už sa lepšie cítim. Inhaláciu a iné vaše úpravy učinkovali veľmi dobre a veľmi príjemne cítim sa po nich. Vošec tak rečené nápaay astmy po vašom liečení ani ráz sa neukazovali, kým predtým mal som ih aj 6-7 rázy cez deň. So zvláštnou uctou

Moric Patai, Budapest.

S uctou dávam vám na známosť, že sa celkom dobre cítim. Neboli ma nič, piem, jem a veľmi ľahko dycham. Všetko toto dosiahol som následkom et. vašej úpravy. Tisíce vďakov vystovujem za tento dosiahly úspech bo ma astma a nemoc srdca veľmi umorily. Dám si záležať na tom aby som povinnosť mojej oproti vám zadost učinila.

Piroska Nyirfalvy, Budapest.

Katar nosa, hrdla, hrtana, bezkrvie.

Prosím o odpustenie, že som sa opozdil s mojim list m. Za doterajšie liečenie vaše prijmite prosím tisícero moich vďakov, bo som ho len nedávno začal a už som celkom inakší človek. Kašeľ mi prestal, spím ľahšie, kdežto som predtým len sediacky spať mohol. Prijmite výraz mojej povdačnosti. S hlbokou uctou

Alexander Domonkos
rolník, Nagymajláth. Ambrozfalva
stol. Csanád.

Mám česť dať vám na známosť, že moja žena, ktorá trpea na katár nosa, hrdla a hrtana veľmi dobre sa cíti. Bolesti nadevšetko ostrý kašeľ celkom jej prestaly. Vypluv je ľahký, nemocná vzdor neprijemnú počasiu je veselá chutnania ma dobre, dobre spi a ma riadnu stolicu. So zvláštnou uctou

Ján Takács
komisar ciest, Liptó-Tepla,
stol. Liptó.

Uctive vám dávam na známosť, že moj stav (zastaralý katár hrdla a hrtana) je znamenitý, nezjavuje sa tato nemoc neprijemne ako predtým, výpluv je ľahký, dychanie nosom riadne. Prijmite za tento zvláštny výsledok moje úplné vďaky.

Zigmund Fekete
ministersky triedny radca,
Budapest.

Ctený dopis váš som obdržal a teším sa tomu, že bár som väčšiu čiastku sumny vyplatil, predca sa dopytujete o mne čo som ešte o žiadnom lekárovi mojom nezkusil, z tohoto vidieť, že nie o penaze. Lež o úsp- ch jedná sa u vas. Ja sa nachodim v tom príjemnom stave že vám dobrý chýr zvestovaf možem o mojom zdraví. Chutnanie moje je lepšie, stolica riadna a kým som sa predtým celú noc sem tam prehadzoval v čul dobre spim. Polepšenie mojho stavu ďakovaf možem najviacej inhalácii, bar aj obmyvanie nozandedbavam a doštvám od toho takú dobú vôľu ako nikdy predtým. Váš na v-ky povdačný cititeľ

Štefan Lakatos,
hodinár Vágújhely.

Nemoc, krvácanie pľúc, nemoc žalúdka.

Čo som si tak dávno žiadal to sa stalo. Tisícero vďakmi som vám poďnuý, že ste ma oslobodili od mojej s arej nemoce. Bar dúvera moja častej bola zklátena, že mi možne bude prameho úspechu dosiahnuť, vaše povzbudzujúce a dúveru vo mne oživujúce úpravy priniesy mi tak tužebne očakavaného úspechu. Zdravie moje sa ce kom navrátilo čo len vám ďakovaf možem. Včul sa tak cítim ako keby som sa znovu bol narodil a len včul viem čo to znamená keď je dakto zdrav. Váš povdačný

Ludvik Vörös
Vép, stol. Vas.

S najväčšou radosťou a povdačnosťou upove domujem vás, že sa v každom ohľade zdravým byf cítim. Ťažkosti dychania úplne zmizly, ruky a nohy sú mi jednoducho teplé, čomu sa najviacej teším bo doteraz aj v najväčšej horúčosti boli vždy studené. Nikdy bych nebol veril že jesto spôsob liečenia proti zastaralemu kataru pľúc a proti opuchline hrtana, včul to ale uverim bo som sám na sebe skúsil úspešný výsledok vašeho liečenia. S vlastneckým pozdravom

Jozef Szkalica
Kis Mácésd, Sz-plak u 30
Pošta: Pozsony-Biószeg.

S dnešným listom mojim radostne vám dávam na známosť, že moj syn Mikuláš Lang z jeho nemoce, totižto z bolenia pľúc, ostrého kašlu, pluvania krve úplne sa vyslobodil s pomocou vašeho úspešného liečenia. Prijmite za to moje najrelejšie vďaky. S úpinou uctou a s hlbokou povdačnosťou za vaše unovanie

Gaspar Lang
Barackháza stol. Iemes.

Z predznakov vidím, že vaša kúra moju chorobu (nemoc a krvácanie pľúc) keď aj nie úplne, zaiste čiastočne vyľúčila. Dnes sam len to s radosťou sledif možem, že mi kašeľ prestal, výpluv je tiež veľmi malý. Srdceie vďaky vám vyslovujem tým viacej že ste štyroch detí otcovi preukázali tak veľké dobrodenie. Budúci týžden už idem do roboty. S náležitou uctou

Imrich Érsek, Szentes.

P osim o odpustenie, že som tak dávno nepisal. Ja sa včul veľmi dobre cítim. S pritomným riadkami upovedomif vás možem o mojom vyľúčení.

za čo vašim úpravám ďakovaf musim. Nadevšetko kašeľ, nočné potenie, ťažkosti dychania, klopanie srdca, bojazlivost, studené ruky a nohy, zlý spanek, neporiadne trávenie celkom prestaly. Barva obličaje a rúk je úplne zdravá. Nemusim viac trpeť na studené nohy a spánok mám veľmi dobrý. V tom povedomí, že zdravie moje jedine vám ďakovaf možem pozdravujem vás srdečne s povdačnou uctou

Jozef Medvíg
tlačiar, Ungvár, Pince-sor 8.

Nemoc žalúdka čriev a pľúc.

Dlhé roky trpel som na nemoc žalúdka a čriev. Z novin dozvedel som sa o liečení „Spiro-Spero“, kde som i hneď na vedomie dal objavy mojej nemoce. Už o niekoľko týždni polepsil sa moj stav a po liečení šestmesiacov úplne som ozdravel. Súplnou uctou

Ladislav Kropelnicki
mestsky tajomnik Nikolajow
u Dniestra Galicia.

Uctive dávam vám na vedomie, že nemoc žalúdka a čriev celkom mi prestala. Kazoedne mám riadnu stolicu, možem čokolvek jesť a dobre spim. S povdačnosťou vám ďakujem že ste mi pomohli a liečenie vaše odporúčam každému trpiacemu.

Franc Taszl
Klein Schwechat pri Viedni.

Veľmi pekne prosim o odpustenie, že tak nekoro odpovedám. Chvála Bohu celkom dobre sa cítim. Chutnanie mám o vela lepšie, stolicu riadnejšiu. Mesačník, čo tak dlho vystával zase sa navrátil. Preto vám vrúčne ďakujem, že sa tak dobre cítim, bo som už veľmi slabá bola a nemala som nádeje k vyzdraveniu. S povdačnosťou.

J-ová V. O.
S radosťou sdelujem vám že s vašim liečením úplne som spokojný. Silý telesný príbudly, výpluv je riadny, noh m netrpnú viacej, ráky a nohy sú riadne teplé, v žalúdku necitim bolestí, nápadí astmy sa neopakujú, v noci sa nepotim vodotok je riadny, Váš cititeľ

Peter Kedves
Cs. Domokos.

Učinkovanie vašeho liečenia je príjemné, dychanie je dobré, chautnanie dokonale a spánok spokojný. Zdtie značne prestalo. Bolenie prs a plec tiež ubudlo natoľko, že pomerne ku predoslym trapieniam ľahko ho zniesť možem. Nachodim sa na najlepšej ceste. Váš ponizený et tel

Pavel Chikán
notár na pokoji Nagykáta,
stol. Pest.

S najväčšou radosťou dávam vám na známosť, že moja nemoc prs celkom prestala. Necitim žiadnej bolesti, ačprave celý čas moj trávim v poinej práci, táto nemá žiadneho zlého vlyvu na moje zdravie, S úpinou uctou

Barbora Erazmus
Grabac 49. stol. Torontál.

Dopisuje sa aj v uhorskej reči.

Dr. FLESCH-a lieh proti lámke

jedine istý liek proti reume, lámke, boleniu rúk, nôh
Učinkuje podivne chytró a istotne. K dostaniu: v

Dr. FLESCH-a lekárni ku KORUNE Győr (Ráb) Baross-u. 26.

1/2 decilitrová flaška na prábu 2 kor.; proti zastaralej nemoci veľká flaška pre «rodinu» 5 kor. 3 malé, alebo 2 veľké flašky pre «rodinu» posielajú sa franko.

Singer stroje na šitie.

Celkom nové bez hluku 30 zl.; odborne vedecky opravené od 12 zl. višej pri dobrotosti. Cenníky zdarma a franko posielati:

Jozef Habán umelecky stvojník
Budapest, Almássy-plac 14.

Žiadajte si cenník

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cenník, ktorý viac než 3000 obrazov obsahuje rozličných hodin, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

JAN KONRÁD

I. hodinová fabrika a exportný obchod
BRŮX No. 1233. (Česko.)

LÁMKU, pakostnicu, reuma najbezpečnej bieči Ľadový lieh. Jedna fľaška kor. 1.20. Szémann lekárnik, Hatvan.

TELEGRAMY!

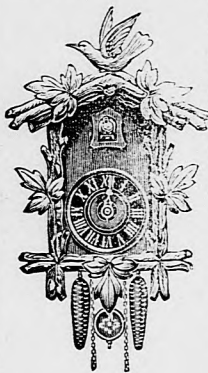
Sukne polovlnené po ... 70—75 kr. a vyše.
 Sukne grisetové vyšívané po ... 1 zl. 20 kr. a "
 Sukne saténové tlačené modne po ... 93 kr. a "
 Sukne kanafasové modne po ... 1 zl. 10 kr. a "
 Sukne atlasové modne po ... 1 zl. 5 kr. a "
 Sukne glotové, prádlo biele i delnicke, zástery všetkých druhov, obrusy, supravý, plátna, atu., všetko v rozličných farbách a modních vzorkách vyrába a dobiečkou ľavne zasiela:

tkalcovna A. Jelínka v Jimramově.

Vzorky zdarma a franko.

Podporujte malopriemysel! a len čistu ručnú prácu!

Kukučkové hodiny K 8.50

V krásnej rezanej škryňke s ozdobou ftaka s číslami a rukami z kosti, volá pól a celé hodiny, 33 cm. vysoké, celkom pristrojené, dva pondase z pozlátenej mede s 1a šottland presne chodiacim strojom len 8 K 50 hal. Okružlé hodiny so strojom 30 hodín chodiacim na strunách, 16 cm. v průmere 3 kor.; tieisté s 8 dní chodiacim strojom v průmere 30 cm. 5 kor. 60 hal. Za každé hodiny záruka 3 rokov na písme. Ročíte viac než 50.000 hodín rozposielam k najväčšiemu uspokojeniu odberateľov. Už samo toto je najkrajším svedectvom solidity mojho obchodu. I to najmenšie objednanie sa s najväčšou pozornosťou rozposiela s poštovou dobiečkou **Ján Konrad** prvá dielňa hodin **Brüx 1193** (Čechy). Veľký cenník s 3000 obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Subežné budič hodiny.

amerikansky system, v každom položení dobre chodí, dobrej jarkovosti, za presne dobré chodenie záruka 3 rokov, kus K 2.90; 3 kusy K 8, so svietiacim v noci číselníkom K 3.30; 2 kusy K 9. Riziko vytvorené! Pre nena dovolena, alebo vrátia sa peňaze! Rozposiela spoštovou dobiečkou alebo pri poprednom doposlani peňazi **Ján Konrad Brüx č 1192** (Čechy).

Velký cenník s 3000 obrazmi ovaru zo zlata a striebra na žiadosť franko a zdarma.

Priležitostná kúpa!

14 karat. zlatá-retiazka

so znakom c. k. puncového úradn, skoro nová, jednoduchá alebo duplovaná, komplet gramm po 90 kr. Len za krátky čas, ikým trva zasoba.

15 gr. váhy	13.50
20 " "	18.—
25 " "	22.50
30 " "	27.—
35 " "	31.50
40 " "	36.—

Zásielka s poštovou dobiečkou. Vymena povolena. **Max Böhnel** odpredaj zlatehotovaru veľkom. viedeň, IV., Margarethenstr. 27.

Šijáce Stroje.

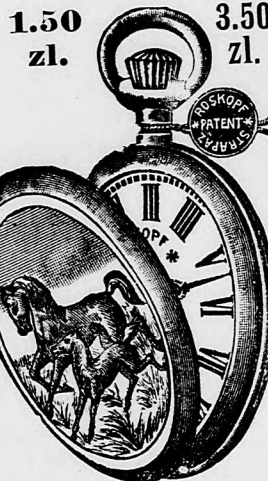

25 zl. Vždycki Kdostaniu u. 812 **Alojza Habán** mechanika v Budapešti VII. Izabella-tér 3. Cenník pošlem každmeudarmo

Nekupujte hodiny.

Kým nevedíte náš cenník. Do- stanete za:

1.50 zl.	3.50 zl.
Nikkel Roskopf hodinky ... 1.50	Goldin Roskopf " ... 2.—
Strieborné Roskopf hodinky 3.—	S dvojou pokryvkou ... 5.—
S 3. striebornou pokryvkou hodinky ... 5.—	Tenke oceľové hodinky ... 3.50
Americké zlatodubl. hodinky ... 5.—	Pôvodné Roskopf patent hod. ... 3.50
Pôvodné «Omega» ... 9.50	Strieborná panciel retiazka 1.—
14 karat. zlaté hodinky ... 8.50	14 karat. zlatá retiazka ... 10.—
14 karat. zlatý prstienok ... 2.—	Pendlové hodiny ... 2.80
So zvukom vážových zvonov 4.50	S muzikou ... 6.—
Kukučkové hodiny ... 2.50	Kuchynské hodiny ... 1.20
Budič hodiny ... 1.20	Budič v noci so svetlom ... 1.50
S dvojím zvonom ... 1.75	Najnovšie budič hodiny so zvukom vážové, ho zvona s býucim strojom. ... 2.50

Troch rokov záruka na písme za veci nezodpovedné vrátia sa peňaze. Rozposielanie s poštovou dobiečkou.

Mikša Böhnel hodinár

Viedeň, IV., Margarethenstrasse 27. (vlastný dom).

Treba pýtať s 2000 obrázkami opatrený cenník franko a zdarma

Hotové posteľe.

Z červeného činovatu i dobre naplnená perina, alebo i zpodná perina 180 cm. dlhá 116 cm., široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 1 metre dlhá, 140 cm., široká K. 13.—, 15.—, 18.— i 21.— Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 3.50, 4.—, 99 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho shtovujeme vo veľkosti dia vôle. Trojdelovu srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 33. Zasielky vyše 10 korin franko s poštovou dobiečkou. Vymena a navrátené dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedik Sachsels Lobes 912** pri Pilsen (Čechy)

Na 30 dni pohlad.

dľa podmienok mojeho cenníka, teda bez rizika pre objednávateľa posielam spoštovou dobiečkou moje:

«Priateľ ľudu harmoniky» číslo 663, aby ch o nedostiziteľnej solidite jejich každého presvedčil. Táto harmonika má garantované špirál perá nielen pre tikadla, lež aj pre basy a klapne luitu, má ďalej 10 tikadiel, 2 registre, duplované hlasy, 48 hlasov. tri rady trub, mahagonou farbou politirované čierne vkladky s barvivými okrajky, niklový okovu, duplované mešky, mesadné chraničlá a držadlá, veľkosť 31x15 cm. a stojí kus K 7.40. Škola k samoučeniu ku každej harmonike zdarma. Lacnejšie a menšie harmoniky k naučeniu sa hrať na harmonike zvlaste pre deti po K 2.50, 3.20, 3.80, 4.80. Fajnejšie harmoniky po K 8.60, 9.50, 10.20, 11.40, 16.50 vybrať si možno dia mojho cenníka. Moje harmoniky neni sú podrobené hraničnému mytu bo sú celkom české dôroby, čo prosim do povahy vziať. Ziadné riziko. — Možno vymeniť, alebo peňaze zpiatky dosť. Rozposiela spoštovou dobiečkou vývozný dom hudobných nástrojov

JÁN KONRÁD Brüx 1194. (Čechy.)

Velký cenník s 3000 obrazmi posielam sa komukolvek na žiadosť zdarma a franko.

Novota! Vzбудzuje obdivenie!

Blištiaci sa zvončok s aujelmi ku vianočnému stromku.

so šest pozláteneými anjelmi 30 cm. vysoký nezlomitelný konciar na vianočný stromek. Záruka spravného pôsobenia.

Najnovšia a najkrajšia ozdoba vianočného stromu,

ktorá nemá chýbať v žiadnom dome kresfanskom.

Od tepla troch voriacich sviečok ačne sa obracať. lečo a na tom rpevené gulečky dierajú o tri zvonky skrze čo povstava veľmi príemný zvuk a stáého i mladého oozbudzuje k po- božnosti vianočnej.

Cena s karton obalou a úpravou upotrebena pri vopredposlani peňazi franko.

K 1.50

3 kusy ... K 4.—
6 kusov ... 7.50
12 " " ... 13.50

S poštovou dobiečkou o 20 h. viacej.

V páde sa nepáci vrátia sa peňaze.

Objednať treba čím skorej.

JÁN KONRAD

prvá fabrika na hodiny Brüx 818. (Čechy). Cenník 200 strán s vyše 3000 obrazmi posielam na žiadosť franko a zdarma.